אבטא דטייעי. כך גורס בערוך בכ"ף. ופי' שמביאין קמח ועשבים ושמים ושורין אותו בחלב ומחלפין יין עליו וכ"מ גרס אבטא לשון אבטיח פי' לעצת מלולה ומשימין בה יין ואינו נראה כי לא מצינו שום כלי שלא יהא ניתר בצירוי ועוד כי אבטיח ודלעת אינו אמר: **מוריים** אומן. והא דפליגי ר"מ ורבנן במתניתין במוריים לענין איסור הנאה היינו משל בעלי בתים מ"ג מיירי אחר פעם ראשון ושני דקלים שומניה ומתו ביה ממרא והוא הבליעי ואיכר וההוא מוריים לקמן דאמא בארבא של אומן הוי והיה איכר (ג) לפי שהיה בפעם ראשון ושני: **אי** אמרת רוב איבא מיעוט. אמינא כי איכא רובא דמן מיעוטא דמעוטא כיון דאיכא רובא ומזקה להיתר רובא בהמות שאינן נשחטות לעבודת כוכבים ואותם עגלים עצמם נעמידם במזקה היתר שהיו הקיבות במזקה שמיטה (ד) וכי הא דגוזא אמרי' בפ"ב דיבמות (דף קיט:) גבי היתה לה ממות אינה מוששת דמשבינן ליה מיעוטא דמיעוטא דאיכא רוב לשוק ומזקה לשוק וי"ל דשאני הכא דלאחר שמיטה אימרע ליה מזקה דהנך קיבות העומדות לפנינו לאחר שחיטה בספק עבודת כוכבים קיימי התם נמי זימנין דמיישבין כגון ביצאה מליאה מעוז דאיכא רעותא שיצאה מעובדת ואפי' לר' יהושע דלא חיים התם אסר הכא דהתם אין שום ודאית של איסור אפי' כשיצאה מליאה דאפשר הפילה אבל כאן כיון שמיעוט הקיבות אסורות ים כאן חשש מיעוט של איסור: **וכי** נשחטין לעבודת כוכבים מאי חוי הא את הוא דשרית. תימה מאי לאיה היא זו הלא לא הזכיר רשב"ל כאן נשחטין לזרוק אלא נשחטין סתם דמשמע שהוא עובד בזביחה י"ל דכל אחלב ולא הוצרך לפרש וה"נ אמר בחולין פ"ב (דף לט:) גבי הנהו טייעי דאתו לאקוניא יהיב דבכי כו' אמרו דמא ותרבא לדידן ומשום הכי מסיק בגמר זביחה ולא קאמר בזביחה עצמה: **רשב"ל** אמר מותרת. פ"ה מ) אף בחמלה ותע"ג דמומר לעבודת כוכבים הוא מ"מ בפ"ק דחולין (דף ה.) מוכחינן דג' מ) דיני מומר הן יש שחיטתו מותרת אף בחמלה ויש בהנאה לגבי ויש אסורה אף בהנאה מ): **מפני** שמעמידין בקיבת עגלי עבודת כוכבים. נראה דר' יהושע לא היה מתכוין כי אם לדחותו דהא ר' יהושע לא חיים למיעוטו בפ"ב דיבמות (דף קיט.) שהבאתי לעיל וכן בפרק ג' דבכורות (דף כ:) ועוד דאפילו ר"מ חיים למיעוטא לא אסר לעיל (דף כט:) אלא גבינת בית אוייקי אבל שאר מקומות חשיב מיעוטא דמיעוטא: **השיאו.** לשון משיאה מ) עלה ואית דגרסי השיאו ר) ופרש הטעו לשון השאלה מ): **שחבירו** מוכיח עליו דריח שמניך כו'. סמוך אסיפיה דקרא מ) על כן עלמות אהבוך: **בשרו** אסור. בפרק שור שנגח קמא (כ"ק דף מא.) דרש מבשרו אע"ג דעבדיה כעין בשר ושחטיה (ו) וי"ל דתרתי שמעינן מיניה: **אמר רבא** תרוייהו תנינהי. נראה דהאי הוי פירושו בגיטותא מדלא קמסיפי עליה לא קרא ופסקיה קמ"ל ואיכא הרבה תרוייהו תנינהי בתלמוד הולך שפיר אפילו בחמיהה מ): ס"ים ספרים שרומזים המשנה השיאו לדבר אחר ופרץ וליהדר ליה משום דליתיה לאיסורא בעייה דהא מוריים לרבנן לא אסרו בהנאה משום דליתיה לאיסורא בעייה ומשני הכא כיון דאוקומי קא מוקים כמאן דליתיה לאיסורא בעייה דמי ור"מ הזכיר גירסא זו בפירושיו: מגלי

מכלל

אבטא דטייעי בתר תריסר ירחי שתא שרי אמר רב אחא בריה דרב איקא [2]הני פורצני דארמאי בתר תריסר ירחי שתא שרי אמר רב אחא בריה דרבא [3]הני גולפי שחימי ואוכמי בתר תריסר ירחי שתא שרי: והמוריים: ת"ר מוריים אומן מותר ר' יהודה בן גמליאל אומר משום ר' חנינא ב"ג אף חילק אומן מותר תני אבימי בריה דר' אבהו מוריים אומן מותר הוא תני לה והוא א"ל פעם ראשון ושני מותר שלישי אסור מ"ט פעם ראשון ושני דנפיש שומנייהו לא צריך למירמי בהו חמרא מכאן ואילך רמו בהו חמרא ההוא ארבא דמוריים דאתי לנמילא דעבו אותיב רבי אבא דמן עכו נטורי בהדה א"ל (מ) רבא עד האידנא מאן גוטרה א"ל עד האידנא ר"מ (מ)(למאן) ניחוש לה אי משום דמערבי ביה חמרא [4]קיסתא דמוריים בלומא קיסתא דחמרא בד' לומי א"ל ר' ירמיה לר' זירא דלמא איידי דצור אתו דשוי חמרא א"ל התם עיקולי ופשורי איכא: וגבינת בית אוייקי: ארשב"ל מפני מה אסרו גבינת אוייקי מפני שרוב עגלים של אותה עיר נשחטין לעבודת כוכבים [5]מאי אידיא רוב עגלים אפילו מיעוט נמי דהא [6]ר"מ חייש למיעוטא אי אמרת רוב איכא מיעוט אלא אי אמרת מיעוט כיון דאיכא רוב עגלים דאין נשחטין לעבודת כוכבים ואיכא נמי שאר בהמות דאין נשחטין לעבודת כוכבים ה"ל [7]מיעוטא דמיעוטא [8] ומיעוטא דמיעוטא לא חייש ר"מ א"ל ר"ש בר אליקים לר"ש בן לקיש כי נשחטין לעבודת כוכבים מאי הוי והא את הוא דשרי דאתמר [9]השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים להקטיר חלבה לעבודת כוכבים רבי יוחנן אמר [10]אסורה קסבר [11]מחשבין מעבודה לעבודה וילפינן חוץ מפנים ורשב"ל אמר מותרת א"ל תרמינך שעתך [12]באומר בגמר זביחה הוא עובדה: א"ר יהודה שאל ר' ישמעאל: [13]אמר רב אחדבוי אמר רב [14]המקדש בפרש שור הנסקל מקודשת בפרש עגלי עבודת כוכבים אינה מקודשת [15]איבעיא אימא סברא ואב"א קרא איבעיא אימא סברא גבי עגלי עבודת כוכבים ניחא ליה בנפחיה אבל גבי שור הנסקל לא ניחא ליה בנפחיה איבעיא אימא קרא [16]כתיב הכא [17]לא ידבק בידך מאומה וכתיב התם [18]סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו בשרו אסור הא פרשו מותרת אמר רבא תרוייהו תנינהי מדקא"ל מפני שמעמידין בקיבת נבילה וקא מהדר ליה והלא קיבת עולה חמורה מקיבת נבילה מ) אבטא. חמת מעוז עב וקורין לאותו בוטיי"ן: **דטייעי.** הולכי דרכים טוטאין אותו מלא יין למרחוק והוי כמכניסו לקיום ומשום הכי בעי שהייה י"ב חדש: **פורלני.** פסולת של ענבים: **מוריים אומן.** של עובד כוכבים אומן מומר. מוריים לא עבדי מדגים טמאים ומשום ממרא קאמרינן ליה ואומן לא רמי ליה ממרא כדמפרש ואזיל לחידי דגים שומניה פעם ראשון ושני מקלקל להו ממרא: **חילק.** מין דגים טהורים וסולתנים שמן כדמפרש לקמן בפרקין ר) וכקטעתו אין לו סנפיר וקשקשת ועמיד לגדל לאחר זמן ואמרינן לקמן (דף לט.) חילק של עובדי כוכבים אסור אותו מין דגים קטנים ומכר הרבה ביחד ומפני מה אסורה מפני שעירבונה עולה עמה דגים טמאים דומין לה ועולין עמה והאי חילק אומן כיון דאומן הוא וכקי בדבר מבדילין הימנה משום דלא חשיב טעמא ומקלקלי ליה לסולתנית ומרע ליה לכולי הרבה: **פעם ראשון ושני.** שכן דרכן נותנים מים ומלח על שומן הדגים ומוצלות שומנו וכשכלות מחזר ונותן אחרים: **גמילא דעבו.** פור"ש בלע"ז מקום שהספינות עולות בו ביבשה: **קיסטא.** שם המלה: **בלומא.** בזחל. כמדינתו של עובד כוכבים זה היין ממכר ביוקר והמוריים בזול אבל כאן היין בזול והמוריים ביוקר וחיישינן לערוני: **איידי דצור אתא.** דרך שפת הים הסמוכה לצור אתא הלי ארבא: **דשוי חמרא.** כלומר שהיין בזול. שוי לשון זול דלתמרינן בעלמא (כ"מ דף נב.) עשיק לנגך ושוי לכריסך: **עקולי ופשורי איכא.** מים שהולכין ועקלתון ופשורי מי שלגין נפשרים על שפת הים ואין מושכי הספינה יכולין לבא נאותו הדרך: **מפני מה אסרו גבינת בית אוייקי.** לר"מ דאסר ליה [כט:] בהנאה: **שרוב עגלים כו'.** מעמידין את הבלב בקיבתן: **ר"מ חיים למיעוטו.** כפ"ב דיבמות (דף קיט.) קטן וקטנה לא חולצין ולא מייבמין קטן שמא ימלא סרים קטנה שמא תמלא חילונית: **אי אמרת רוב.** עגלים נשחטין לעבודת כוכבים איכא למיסר גבינה משום חששא דמיעוט קיבות אותם עגלים שאר בהמה דרוב עגלים הוה מיעוטא לגבי שאר בהמה שמעמידין בהן בקיבותיהן: **השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים.** אלא שחט הבהמה לשם עבודת כוכבים שיהא עובדה בשחיטה אלא חשב בשחיטה ע"מ לזרוק: **ר' יוחנן אמר אסורה קסבר מחשבין מעבודה לעבודה דילפינן חוץ מפנים.** לרים לקים לא ילפינן דפנים הוא דאמר רחמנא השוחט ע"מ לזרוק את הדם פיגול ואע"ג דלא זרק דהוי מחשב מעבודה לעבודה מעבודה זו על מביאתה אכל לענין עבודת כוכבים לא: **תרמינך שעתך.** ירום מזלך: **באומר בגמר זביחה הוא עובדה.** שחשב על השחיטה עצמה לעבודת כוכבים ואמר בלבו בזביחה זו עובדה לעבודת כוכבים ובהא מודינא דמיתסר בזביחה הוא עבודה אסורה בזריקה. ״ ולהכי נקט גמר זביחה דקסבר ריש לקיש (כ"ק עב. חולין כט:) אינה לשחיטה אלא לבסוף: ר) **מפני מה אסרו גבינת עובדי כוכבים.** בחלבה. ולרבנן קבעי לה דהא משום חלב של בהמה טמאה ליכא למיחש דקי"ל מ) חלב טמא אינו עומד כלומר אינה נקפת: **אחדבוי.** שם חכם: **שור הנסקל.** אסור בהנאה הוא: **ניחא ליה בנפחיה.** שיהא נראה שמן לכך חייל שם איסור עבודת כוכבים על הפרש: **לא ניחא ליה בנפחיה.** הלכך לא חשיב פירשא למיחל עליו איסור: **מאומה.** ואפי' פרש: מכלל

מן הנמל

מסורת הש"ס

א) מ"ר פ"ש מהלי מאכלות אסורות הלי' טו סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קלה סעיף נח: ב) מ"ר שם הלכה יד סמג לאוין שם טוש"ע יד סי' קכג סעיף יד: ג) מ"ר שם הלי טו וסמג שם טוש"ע י"ד ד מ"ר שם פי"ז הלכה כו סמג שם טוש"ע י"ד סי' קיד סעי' יא: ד) ה ו מ"ר פ"כ מהלי שחיטה הלכה טו סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' ד סעיף ה: ה) ז מ"ר פ"ה מהלי מאכלות אסורות הלכה כ סמג עשין מת [טוש"ע אה"ע סי' כח סעיף כט]:

רבינו חננאל

מ) אבטא דטייעא. פי' אל מצל בלשון ערבי. בתר י"ב ירחי שתא שרי. פירשו בירושלמי הוהרצנים והגזים ששנינו כי לחים אסורין בהנאה בשמילא אותן מן הבור דהא אין נעשה יין עד שירד לבור: והמוריים: ת"ר המוריים אומן מותר. פי' ציר של דגים כובשין הדגים הקטנים במלח ג) על החביות הגדולות נקרא מוריים. הציר הוצא מהן פעם ראשונה ושניה מותר כיון דשמינא אין צריך למירמא ביה חמרא. שלישי קליש שומנייהו דדגים ויהיב בהו חמרא. הלכתא משלישי ואילך אסור. פי' קיסטא דמוריים בלומא. כוד מוריים ג) במערה כוד יין בד' מעות. פי' לומא מעה כו' ד) ומפורש בברכות. ה) פי' עקמומית הנהר: גבינת בית אוייקי אסורה. אוייקי. שם מקום. ומפורש בתחלת סדר יומא (דף י ע"א) תובל זו בית אוייקי. משך זו מוסיא. ותירס זו פרס: אמר ריש לקיש מפני מה אסרו גבינת בית אוייקי מפני שרוב עגלי אותה העיר נשחטין לעבודת כוכבים. דאי אמרת מיעוט הוו להו מיעוט עגלים לעבודת כוכבים ורובן שלא לעבודת כוכבים. ואיכא נמי שאר בהמות דאין נשחטין לעבודת כוכבים הוו להו העגלים הנשחטין לעבודת כוכבי מיעוטא דמיעוטא ולמיעוטא דמיעוטא לא חייש ר' מאיר. ומקשינן עלה דר"ש בן לקיש וכי נשחטין לעבודת כוכבים מי אסיר והא את הוא דאמרת השוחט בהמה ז) לעבודת כוכבים אותה בהמה מותרת. תורמינך שעתך. פי' תשא אותך שעתך ורדם. שמועה זו באומר בגמר זביחה הוא עובדה ז) ושנה לשחיטה פתחלה ועד סוף: **מתני'** ר"ר יהודה שאל ר' ישמעאל את ר' יהושע כשהיו בדרך וכו' פפני מה אסרו גבינת עובדי כוכבים. אמר רב המקדש בפרש שור הנסקל מקודשת. מ"מ דלא ניחא ליה בנפחיה ועוד כתיב ולא יאכל את בשרו. בשורו אסור פרשו מותר. המקדש בפרש עגלי עבודת כוכבים אינה מקודשת סברא וקרא (סברא) דניחא ליה בנפחיה דמיחזי שמן. קרא דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. אמר רבא תרוייהו תנינהו הכא והלא קיבת עולה חמורה מקיבת נבילה שהנבילה בלאו והעולה ה) במיתה. ואמרו כהן שדעתו יפה שורף קיבת העולה

ב) עי' מ"ש בערוך הסם ערך אבטא. ג) חולי ל"ל כתוך מבנים גדולים. ד) נראה ל"ל כח מוריים כלומא ומעמדה כח יין לחומו כד' לומי וכו'. ה) חולי דטוין לפ"ש בברכות דף נב ע"ב שיטר בין תלחמא של טברית וכו' וחולי דדבינו גרים שם לומא של טבריא ובערוך ערך לם ובערך תלחמא פי' על שיהם דהוא שם מקום. ו) חסר כאן ל"ל ח"ל התם עיקולי ופשורי אינהו פי' עקמומית הנהר כנ"ל. ז) מדברי רבינו אלו נראה דגרסי בתוס' דלעבודת כוכבים ומשום כח תמיהה התוס' וכ"ש. ח) חולי ל"ל ואינה לשחיטה אלא לנסוף. ט) מש"כ רבינו דעולה נמיתה היינו לדעת רבי בפסהדרין פב. דהיינו כמעילה ממיתה ע"ש.

תורה אור השלם

1. ולא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: דברים יג יח
2. וְכִי יִגַּח שׁוֹר אֶת אִישׁ אוֹ אֶת אִשָּׁה וָמֵת סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ וּבְעַל הַשּׁוֹר נָקִי: שמות כא כח

גליון הש"ס

גמ' קיסתא דמוריים. עי' לעיל דף יב ע"ב תוד"ה ושדי: ד"ה באומר וכו' ולהבי נקם נפר זביחה. עיין כ"ק דף עח ע"ב תוס' ד"ה כיון שנחט: תוס' ד"ה אבטא וכו' ואינו נראה. עיין מגי' רשב"ם מו"ד סי' ר"ל: תוס' ד"ה אי וכו' היינו כי איבא רובא כו'. עיין מרדכי סוף חולין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ל ר' אבא על האחינא מאן נגיה: (ב) שם ולמיעוטא למיעוטא לא: (ג) הוס' ד"ה מוריים וכו' וכיון ניכר שהיה נע"ל ותיבת לפי נמחק: (ד) ד"ה לי וכו' דכי הא גוזא: (ה) ר"ה רשב"ל וכו' דני מיני מומרים הן: (ו) ר"ה נבלו וכו' ר"ל דתרתי. נ"ב יעיין בפסחים דף כב ע"ב ד"ה ס"ד:

לעזי רש"י

בוטיי"ן [בוט"ין]. בקבוק עור עבה.
פור"ש. גלל.

מוסף רש"י

ר"מ חייש למיעוטא. נפרק הכל שוחטין (חולין ו.) נני כותים, שנזר על כל כותים משום פותם שמצלת דמות יונה בכר גרזים והשמטו לה (ובמות קיט.), השוחט את הבהמה. של חולין, לזרוק דמה לעבודת כוכבים. ונעבדת השחיטה לא נעשית לשם עבודת כוכבים, אלא נעשית שחיטה תיכב לעשות

המשך בעמוד הבא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com